

„ЗАСТАВА“ излази два пута у недељу, у средом и суботом.
 Цена је на годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт године 2 фор. 50 новч. а вр. за Аустрију, а за Србију на годину 100 гроша на по год., 50, а на четврт године 25 гроша.

ЗАСТАВА

Одласи се рачунају до колики врсти, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се за први пут 7, за сваки даљи пут 5 новч. Осим тога за жпг увек по 30 новч. Дописи се шаљу у редакцију а преплата администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Пешти, Grünbaumgasse, Mexico, I. Stock Thür Nr. 10.

БРОЈ 4.

У Пешти, у среду 10. јануара 1867.

ГОДИНА II.

Пешта 9. јануара.

Као за старије тако и за новије вести цариградске о покорену Кандије, доказује се, да су сама неистина и празна хвала турска. По извештају из Атине од 30. пр. и 6. о. м., народни браћоци у Кандији непрестају борити се за слободу; и не само да се боре, него још и као победитељи напред ступају. Спомињу се три области, Ретимнос, Селинос и Хераклија као поља и сведоци нових победа над турском војском. А званично се потврђује, да је код Родје (у Хераклији) једно одељење турске војске од 5000 мом. од хришћанског оружја поражено. Мустафа паша ударио је са својом војском на Агију Румелис, у области Сџакији; али су га рабри Сџакијоти јуначки узбили.

Морсељски телеграфи од 4. о. м. саопштавају гласове из Атине, по којима грчки пароброди „Панхелениос“ и „Хидра“ непрестано одвозе у Кандију добровољце, оружје, цебану и рану. Велика ладноћа не да се развије жива јуначка радња; али се Хришћани усилжавају да се до пролећа на мегдану одрже. То потврђује и „Петроградски Журнал“, и додаје, да су „Панхелениос“ и „Хидра“ посљедних дана одвели 1200 добровољаца у источни део Кандије.

Из Атине потврђују, да се и у Епиру крвави бој бије. У првом боју пало је на месту 30 турских војника и 14 турских официра. У Тесалији устанак напредује; и отуд се сваки дан очекују гласови о отвореном бојном пољу и јуначким бојевима.

Грчка скупштина одобрила је 250000 драхми за ванредне дипломатске посланике своје код великих сила, и у исто време 1 милион драхми за набавку оружја. Поред тако озбиљног спремања, једва ће се још ко питати, шта мисли Грчка наспрам крвавих догађаја у суседним областима грчким.

„Вандерер“ бечки доноси из Берлина један телеграм од 5. т. м. по коме би се у Петрограду било званично дознало, да Аустрија жели поставити стражећу војску дуж границе Турске. То би значило, да је заман сво дипломатско усилжавање за мирно споразумљење у источном питању.

Полузванична „Руска кореспонденција“ пише: „Хришћани потврђују своја права својим јунашвом. Борба је сва између султана и његових хришћанских поданика; страво мешање (интервенција) ма одкуд дошло, било би и штетно по ратујуће на Истоку и о-

пасно по обшти мир. Наше жеље све су за Кандијоту и друге Хришћане који ће их подпомагати; али ако они сретно извојују своју независност, нека та независност не буде празна реч, него нека постане истинско слободом, истинским правом Хришћана да решавају своју судбу независно од сваког утицаја споља; нека њихова земља, пошто се ослободи од господарства турског, не постане бојним пољем где би се сустрале саревњиве велике силе које за освојњем теже.“

С других овет страна тврди се, да има нека напредака у дипломатским преговорима великих сила, што се тиче споразумљења наспрам догађаја на Истоку.

„Ендешанд. Белж“ доноси гласове из Париза, по којима би се радило не само о конференцији (већи на којој би се уредили одношаји Истока, него и о самом европском конгресу (сабору), који би имао цел да европске силе узајамно зближи, и тиме „светски мир“ утврди. Париски лист „Ле Тан“ дознаје, да више великих сила наваљују на Турску, да би ова учинила предлог за сазивање европског конгреса, али не за решење, него само за одгођење источног питања. По „Руском Куриру“, преговори између Француске, Аустрије и Инглеске, у источном питању, као да ће изићи на ово: да силе ништа не раде усамљено, те да и Русија пишта на своју руку чинити не може; већ да у споразумљењу са осталим силама тора Турску, да ова учини уступке Хришћанима, под условом, да јој се ујемца целокупност господарства над овима! Од тих преговора питање о Кандији било би изузето. Да би се могла оценити важност таког усилжавања трију сила, ваља најпре чути, вели „Руски Курир“, на што су се сложили те силе, и шта ће оне предложити другим силама у име осигурања живота и права источних Хришћана. Даље исти лист пише: „по вестима из Цариграда, Кандија је по десети пут покорена; треба чекати да се те вести потврде, па да им се верује. Србија интересује скоро све силе захтевањима која је изјавила Турској, и по свој прилици постигнуће што тражи. У свима другим хришћанским областима Турске, дух народни узбуђен је и земља се тресе.“

Париска „Фрэнс“, као да неби имала више никакве вере у мирно споразумљење великих сила пише: „данас пити се треба свезивати с ким, нити на што обвезивати, а не треба бити ни равнодушан; ваља мотрити и бити на опрезу, ваља се спремити за сваки до-

гађај.“ Ближи поглед у одношаје европских сила потврђује, да је савет који „Фрэнс“ тим силама даје, поцрпен из самог владања њиховог. Нема данас те велике силе, која неби разуздана била; нема је, која се неби оружала и спремала за послове, у којима ни на што обвезана није.

Нови председник министарства у Баварској, кнез Хохеолое, означао је у скупштини данашњи правца баварске политике — у главноме овако: развод старог немачког савеза и излаз Аустрије из истог довели су у опасност положај мањих немачких држава. Ваља тежити за одржањем Немачке, за сједињеним свију немачких племена, или бар највећег дела Немаца. То сједињење да буде под усредсређеном главном управом са скупштинским заступништвом. Баварска не може то непосредно постићи. Прусија је признала границу Мајне. То је за жаљење, али је неоспорна последица, да Прусија јужне државе одбијати мора. Поред нагона за уједињењем не слаже се са достојанством Баварске, да тражи безусловни улаз у северонемачки савез. С друге стране Баварска има одувирати се свему што иде противу савезничког уједињења Немачке. Баварска никад неће приступити савезу југозападних немачких држава под заштитом стране силе (наравно Француске); а још мање може Баварска пристати на савез јужних немачких држава под предвођењем Аустрије, где немачко племе очевидно назад иде. „Ја би радосно поздравно Аустрију, додао је баварски министар, ако би она као источни бедем немачке цивилизације опет се опоравила и наново се укрепила. Али савез са Аустријом само би подубио и поширио провалу између јужне и северне Немачке.“ Накратко, по речима истог министра, Баварској треба подпора од оне велике силе; та сила може бити само Прусија. Савез са Прусијом задатак је Баварске. Тај савез доноси са собом подчињење војено и дипломатско Прусији; али ће Баварска тежити да прокрип пут зближења јужне Немачке са северном. Уставни савез са осталим Немачком, уколико се слаже са очувањем народне самосталности и независности Баварске; то би била политика новог министарства у Минхену.

У Штокхолму (у Шведској) отворена је 7. т. м. народна скупштина престољном беседом, у којој је, међу осталим, изјављено: да Шведска нежеди никако мешати се у догађаје, који грозје Европи; она сматра

ПОДЛИСТАК „ЗАСТАВИН“.

СРБСКЕ БЕСЕДЕ.

(Из „Преоудаче“.)

Беседа је вечерња забава у нас Срба, коју непреређује какав приватан, него ју дају поједина друштва, било певачка или у опште омладинска, било друге задруге.

Цељ јој је уопште народна, или на по се каква добротворна.

На беседи се држе говори, певају и декламују песме из народног и вештачког песничтва, свирају на гласовиру или другим инструментима напеви, и друга дела из наше народне, из наше или туђе вештачке музике.

До сада је у обичају било, да се после беседе и играло наших и туђих игара, певало, наздрављало, напцијало, веселило, и честило, па увек готово до беле зоре — тако рекоше више пута извештачи о беседима.

Ова играчка и весеље после беседе, тако је већ у обичају, да се готово неможе ни помислити беседа без њих; шта више, играчка и весеље постадоше саставни део беседе, тако, да се читава беседа делила на два дела, на први, у ком су певање, декламовање и свирање, — и на други, у ком је играчка и остало весеље.

То је садржај досадашњих беседа. Имаде их даље, који држе, да је беседа оно, што је у туђинаца „бал“ и „концерат“.

Дед да погледимо у постанак беседе, и како се развијала, те је до данашњег облика дошла, па ћемо најбоље видети, шта је.

У овоме се слажем потпуно са нашим братом Вл. Ђорђевићем, који постанак беседе овако изводи:

Две су установе јоште од вајкада у српском народу, које су душа његовом народном животу; а то су скупштине и сабори.

Какве су биле те скупштине? Какви су били ти сабори.

„Док је Србин био самостајан и слободан, он је на својим скупштинама уређивао себи државу, давао себи законе, бирао људе, који ће цазити, да се ти закони некрње,“ — бригнуо се о свом благостању и решавао је својом судбином.

Али дође црно доба у животу Србина. Издајица упропасти српску државу, властела се српска истурчи, — та појаја је ваљало, да спасе благовање и живовање о зноју народа. Нестале слободе у Србина, и нестале његових скупштина. Угњетач слободе његове оставио му је по гдегде коју цркву и манастир, где ће Србин у својој вери да се крепи и да ју сачува.

У то црно доба купио се српски народ у место скупштина својих, на саборе код манастира и цркава. Ту је дошао, да што приложи на свету матер цркву, — ту је дошао, да из грла гусларевог чује сјајну прошлост своју, — о српској простоти, о српском јунаштву, о српској слободи, о српском поштењу, — да се упозна, договори и побратими са братом из другог краја; дошао је и да се поразговара о својим потребама. На сабору се заметне и игра, развије се коло виловито, плаховито, да опомене Србина на слогу; једном речи на саборима код манастира и цркава развијао се цео друштвени живот српски, и „чувала се клица слободе, док време не дође да проклија.“

Дуго је био оваки сабор, ван домаћих обичаја његових, готово једина чињеница у животу Србина.

У варошима беху Срби без њега, остављени сами себи и и изложени поплави туђинштине.

Једва се једном смисловао и на нас Бог, али су ваљда већ покајани били греси праотаца, — те нам

дође Рајић и показа нам ко смо и шта смо, Доситије, да нас просвети, Карађорђе и Милош да развију заставу слободе, и Вук, да нам покаже Србина у свој српској величини.

Свест је захватила корена. Србина на о да не поплави туђинштина, али га свест истрже из те поплаве; Србин осети да је Србин, а не оно што је назви-цивилнизација туђинска из њега хтела да учини, па зато поче полако искорењавати све што је туђе, а обгрљавати своје.

Међу силне друге туђинштине, — благодети западног „културтрегерства“ и подкопача народног живота, спадају и развратни „балови.“ Ја мислим, да ми није нужно, да одредим, шта су балови; — сваки је од нас имао прилике, да на њима буде. А није ми нужде ни да вам кажем, шта се на баловима ради, и чега се ради на балове иде; та сваки од нас добро зна, да се тамо у развратним и којекаквим играма много пута губи здравље, а кадкад и — поштење, да се на балу показује раскош, кичомлук и надметање ко ће боље да сјаје, — да се на балу износе чари, којима су „фрајлице“ раде „среберунге“ да праве, — да се на баловима показује назови-изображење, надри-васпитање и т. д. —

Освећени Срби хтедоше овај отров, који је њиховом народном животу смрћу претио, да утамане, и у тој вољи спазеше у своје браће, у Чеха, њихове красне забаве, тако зване „беседе“, које су у многоме налик на наше саборе, па се сега на ове, — настанише их по варошима, а позајмише им имена од Чеха и назваше их „беседом.“

На њима ће они да утемеље себи бедема против туђинштине — на њима да саграде себи штита, којим ће да бране своје, — на њима ће и да приложе што и на олтар народне просвете и народног напретка, — ту ће да слуша својих песама, свога говора и да се

своје границе за природне, своју сигурност за прво јемство.

У последњем броју „Заставе“ оглашени чланак „Московски Ведомости“ у бр. 275. од 30. дек. гласи између осталог овако:

„Ми подозревамо особито због тога, што Аустрија сад очевидно са Француском заједно ради. У тој политици раде да је завист и освета. Пре свега она иде за тим, да се освети Прусији за Краљевград; да би у том успела, готова је ступити са сваком у везу, ко јој ту помоћи може — а ко други данас вољу има на Прусију напасти, него Француска?“

„Из ове заједнице политички страсти проистиче заједница дипломатички предузећа. Француски кабинет, желећи, да по што по то обустави покрет на истоку, који се измакао испод контроле г. Мустја, и видећи немогућност, да то постигне непосредном противношћу, ступа исти кабинет на страну турске. Он изјављује симпатије Србима и Крићанима, саветује Турцима умереност, Србима стрпљење, Грцима спокојство, да се бринуо развитку материјални средства; накратко притичу одавна познати реперенти, које државници нашег времена тако штедро дају несрећним народима на истоку. А међу тим помоћу преговора, конференција, протокола, одлаже се дело на даље. Мустафа паша имаће времена, да лобије још не побегне јунаке критске, и потом ће бити могуће Србима казати: да они треба да се одреку прекрасна да, које су им даје, јер је већ касно тражити, да се оживотворе, и јер би за тим идући, могли навући на себе нападај свију отоманских сила; иако ће можда какав нов „хатхумаји“, кога ће високи значај засведочити европске државе... и дипломатски „хокус покус (шури бури)“ биће одиграна штету наши и источно једновераца, исто тако, као и на нашу штету.“ Завршују „М. В.“ да на жалост бечки кабинет усвојава тај програм, и исти не може да га отворено исповеди, странпутицом га извести труди се.

„Народни Листи“ у Прагу имају у бр. 15. и 16. два чланка под насловом „Источно питање.“ У I. чланку разлажу, како кримски рат, односно париски мир чини обртну точку у источном питању, у толико што је Турска сама себи остављена, и свака је интервенција европска искључена, јер веле да одреде, да приједна сила не може се без саизводења свију други у Турској мешати, значи толико, колико свако мешање искључити, почем је при тако великој разлици интереса европски сила у источном питању суглас свију немогући. Набрајају догађаје, које је Европа хтела, не хтела, одобрила. Тако год. 1858. пад кнеза Александра, и обновљење династије Обреновића у Србији; год. 1859. избор Кузо за кнеза Влашке и Молдавске, и сјединење кнежевина ови; устанак Херцеговине и рат Црне Горе 1862. год. Исте године би грчки краљ Отон збачен, Ђорђе за краља изабран, и Енглезка у награду тога даде Грчкојјонске отоке. Г. 1866. збацише Романи Кузу и изабраше Карла Хохенцолернског за кнеза — сви догађаји, који доказују, како европска дипломатија после кримског рата „свршена дела“ у Турској признаје. У II. чланку разлаже како су хришћански народи у Турској сами криви, што се досад ослободили нису. Милон прави Турака влада над 15 милиона други народа у Европи. Хришћани се дижу све један по један, па је тако кадра једног за другим потући, или бар сузбити. Тако је већи 1861. г. устала Херцеговина под витешким Луком Вукаловићем, па кад је ова малаксала, заратила се Црна Гора; затим је лубардан Београд, а Срби — они

наигра својих игара, — ту да се договори и братими — ту да се српски провесели.

И поникоме сабори од манастира и цркава и по дворанама варошким, истина са неком разликом, у колико су промешени према данашњим околностима и потребама, и уколико је јоште у њима туђинштинне, коју ваља искоренити.

Ево постанка беседе. Па ко ће сада још рећи, да је беседа оно, што је „концерат“, или оно, што је „бал“?

II.

Сад да видимо изближе какве су наше беседе, које су поникле из живота народног, досад биле, где су кривиле чистину народног карактера, јесу ли одговарале увек цели рад, које су давале, и где је кривица, ако је што у њима хрђаво? —

Досада су код нас беседе приређивале певачке друштвине и омладине.

Поглавита је цел беседа била, да се буди и снажи народна свест, а уз то подпомагање народног позоришта, — подизање споменика Доситији и Вуку, оснивање читаоница, подпомагање већ основаних читаоница, једном речју, цел је била народно-просветна. Давале су беседе и у корист сиромашним ђацима.

Рад спремања око беседа изабрало је оно друштво, које је давало беседу, из своје средине један одбор, који ће у име тога друштва да спреми беседу, и који ће све припреме да учини.

У беседи се огледа карактер и мишљење друштва у опште, а одбором на по се. Зато се може рећи, какво друштво, онакав одбор, какав одбор, онака беседа.

Ако је одбор свестан, ако је у њему здраво мишљење, ако је у њему са мом народним карактером одличен, онда ће се и у беседи, у његовом делу, огледати свест и народни карактер, — онда ће беседа бити онака, као што ју желимо.

остаје на миру. Кад се 1866. год. диглоше Кандиоте, мислило се свуда, да ће се источно питање решити. Кад Кандиоти већ малаксаваше, поче се у Тесалији и Епиру кретати, и кад и ту буде умирено, можда ће се Грчка, па кад и она узбијена буде, можда ће се Србија, а по њеном поразу Црна Гора, најпосле, после пораза свију Романија кренути, и побеђени бити. На тај начин може Турска још 1000 година владати. Напротив тога да се подигне ма где покрет на отоку Родосу, па да сви Хришћани: Црна Гора, Србија, Романија на поге устану, био би крај Турској у Европи.

„Нар. Листи“ разлажу, да би у источном питању главна улога Србији припадала, јер од ње 6 милиона Славена очекују ослобођење своје. Урођена је Србима тежња за „Душаповом државом.“ Но ако нови ред ствари на истоку европских кабинети учине, а не Србија, то онда нема сумње, да ће Босна и Херцеговина подпасти под Аустрију.

Србија је веле, учинила две грубе погрешке: 1862 и летос. Улога Пијемонта у Турској припала је Грцима и Србима, али Пијемонт се није устручавао упустити се у бој за Италију. Двајут поражен, напоследку је победио. И Срби би ради с Босном и Херцеговином једну државу направити — али „љвови су политичари подобни људима, који очекују, да им печени врабци у уста падну.“ Кад су Турци пре неколико година лубардали Београд, цела је Европа очекивала, да ће Србија мач повући. Почем је мало доцније и Отон пао била, била би и Грчка у бој увучена. Изгубити неби могла ништа, као што и Црна Гора није изгубила. Народ је имао воље за бој — али влада... Ми кажемо, веле „Н. Л.“ „sine ira et studio (без мрзости, и наше наклоности) та такозвана интелигенција не вреди ни по туре. Место здраве политике глуми се о Александру и Милошу; једанпут изгони Милоша, па онда Александра, па онда овога, па ће после дозвавши Обреновићеву породицу изагнати ову, а дозвати Александра натраг — а Александар је толико мудар, колико Милош, Милош тако лукав као и Александар. Место да сви своју снагу сложе, да постигну једну цел, они утврђују полицајну државу, која би и Кемпену неизмерну радост учинила; место нападајне политике спрам турског господарства, они изгонише неколико стотина турски факина из земље; место да сами себе прибаве подпуну слободу, они иду у просијачлук европским кабинетима, држећи, да су Бог зна какво јуначко дело извели, кад су на бубањ скупили неколико стотина жаңдара своји на парастос за погинуле Кандиоте. Турци им рушили Београд, а они изагнаше неколико стотина умљиви Турака из земље — а међутим се турска тврђава београдска разширила. Није ли то била мизерна, (кукавична) политика? Је ли то било мудро и достојно што су српски политичари ишли у Париз, у Петроград, у Беч, у оно доба, кад су требали мач потећи.

Што је било 1862. год. то се и летос поновило. Кандија си побунила — а Србија? она шиље своје мудре дипломате по свету, да питају, смеда ли што започети. Незнамо шта су им у Паризу, у Лондону, Петрограду и Бечу рекли, али су им одговорили фино, онако, што се на просто зове као просијаку. И бео-

Ако одбор није такав, онда ће бити беседа, од које да нас Бог сачува! — Беседа ће бити више туђа него наша, — па и оно, што је у њој наше, више је пута тако, да нам је срамота, што наше име носи.

Хајд' да погледамо у радњу одборску при спремању беседе.

Поглавита је посао одборов, да се одма у почетку свог рада постара, ко ће да суделује на беседи.

Много је пута у одбору и међу његовима члановима било пристрастности при позивању суделача и суделачица, много је пута у том личности овладава, и то тако, да је већ у почетку готово читава цел подкочана била.

Други је посао одборов, да склопи распоред. То бива, кад су се извесни суделачи и суделачице примиле суделовања, кад је, хтео сам рећи први посао одборов срећно свршен. Ко мисли, да је склапање распореда увек лак посао, и да ту иде мирно и лепо, тај се јако vara. Тек овде се појаве непогоде и раздори, који много пута уништењем читава цели прете. Те непогоде изазива од чести пристрастност у одбору, хотећи овом или оном суделачу, овој или оној суделачици једно од први места у распореду да прибави, због чега се после остали суделачи нађу увређени, чиме је онда дар мар готов. А колико су пута те непогоде изазване сујетом и играмењем за првенством и отљачијем наших лепих суделачица, којима није читав распоред једна јединина, целина, у којој нема разлике у месту?

Једна оће, да је на првом месту у распореду, што је вештија у свирци и што су њојзи и грофице прво место уступиле, друга оће да је прва, што је прва позвана, а ја знам једног случаја, где је једна госпођица само зато хтела напред да свира, што је лепа и млада! (Да лепа народна осећаја.) Ту је тек права збрка. Ту онда ваља одбору, да се из петиних жила ушне, да

градску ће тврдињу, веле „Н. Л.“ Турци задржати, а били би људи, кад би јој кључеве кнезу Михаилу и његовим државницима нит се зна за што, ни крошто, па тајпир поднели.

Нема међу народима на Истоку потребне заједнице (солидарности), а њиве домаће владе терају политику мајшпну и ништетну, а овамо јавно тако се размећу, као да би велемоћи биле. За то мислимо, да ће данашња бура у Турској проћи без успеха — а крајњи би час био, да се народи сложе, и ослободе.“

ПРАВА И ЛАЖНА ДЕМОКРАТИЈА.

I.

Неки дан поднесоме Мађари бечејског изборног среза вотум неповерења својем посланку, изјавивши, да он не заступа њиво политичко мњење.

Ово може бити истина, као што је и то истина, да посланик истога среза у год. 1861. није заступао политичко мњење српски бирача у томе срезу.

Питање је, јели у год. 1861. била тиме нанешепа политичка неправда Србима, и јели у год. 1866. учињена иста неправда Мађарима бирачима тога среза?

Јесте за цело. Неправда је учињена подједнако први и други пут.

Извор овој неправди лежи у кривом схваћању уставне слободе и у лажним начелима демократије.

Дух праве демократије иште, да земаљско заступништво буде прави и непосредни израз целокупне државе.

Дух праве демократије иште, да се подједнако чује и достојно уважи свако мњење у земљи ма и не имало глас мајоритета уза се.

Колико права има мајоритет имати своје сопствено политичко мњење толико права има и миноритет.

Права демократија незначителна дакле апсолутно господарство мајоритета и савршено уништење свакога права миноритета.

То не тражи ни уставна слобода, јер јој није ни политичка нужда, ни природна посљедица.

Права демократија значи једнакост и равноправност уживања политички права свију држављана.

Ова једнакост има бити не само у теорији већ и у пракси, у слободном и незакраћеном упражњењу мога права у јавноме животу.

Неправедно господарење мајоритета над миноритетом, које често од случаја зависи, јесте битна и очита повреда уставне слободе и начела праве демократије.

Гди се права миноритета не поштују и нису законом обезбеђена — ту не може бити говора о правој демократији.

Гди миноритет нема никаква права и мајоритет једино решава свим државним и политичким питањима, ту бивају велике аномалије, а још већи сукоби међу појединим политичким правцима у држави.

У таку је аномалију пао и изборни срез бечејски. Мање више у такој аномалији находе се сви изборни срезови у Угарској.

Није чудо што су Мађари у бечејском дисстрикту против ове аномалије подигли свој глас.

За цело би против оваки исти аномалија и народ

расчисти, да умири, да спасе цел; На жалост, у одбору се самом појаве странке, једни су уз ону, која иште прво место, други су противни; такав подељен одбор није више онај, који ће да спасе цел, — него и он постане рушилац њезин.

Толико о том.

Још коју о одбору. Да видимо како се управља новцем? Како изгледа расход? Ја сам много пута био у одборима, али несам никад видео, да се штедња баш јако набљудавала. Много се пута викало, да се штеди, много се пута нападало на поједине због мањег и нужног трошка, — а велики се множише; исто тако, као што мале злочинце вешају, а велике пропуштају. Кад помислимо, да је при спремању беседе трошак 200, 300, шта више и 400 фор., али испод 200 никад, онда нам се мора кожа жежити. Шта би се могло помоћи оној цели, рад' које се даје беседа, да нема „елегантних“ сала, да нема „декорација“, да нема скупе прве „банде“, да нема распореда на глаткој финој артији, са златним словима, да нема куповања рукавица гдекојим одборницима и певачима, да нема набављања скуних венаца са народном траком, што ће одбор у име омладине да баца суделачима и суделачицама, — да нема напоследак оних силних ситних трошкова, који такођер доста велику сумицу износе!

Сад хајдемо публици, па ћемо после њом заједно на беседу, што је даје српска омладина у * * у корист, н. пр. народном позоришту.

Чим се прочује, да ће бити беседе, одма се почне, особито код наших женскиња, премисљати, шта да се обуче на беседу. Ту се држе више пута савети, на које су позване и пријатељице и комшијнице. Једва се утврди „анцуг“ и „тоалета.“ Сад пастане на многим местима кућна немира. Милостивој госпои и госпођици треба нова хаљина, па фина, па по најновијој парској моди, а јадан муж и отац не зна шта ће. Та тек

изборни срезова у горњој Угарској свој глас подигао, да су други одношаји и друге политичке прилике.

У колико Мађари бечејског среза природно имају право потужити се против таковог заступства, које неодговара интересу и тежњама мађарског народа — у толико исто и више имају право тужбу подићи читави народи који се милионима броје, и који свога правог заступства на сабору никако немају.

Свега овог неби било, да је у Угарској праве демократије.

Права демократија као што мало час реко не допушта оваке аномалије, јер даје миноритету толико исто права, да може имати своје собствено политичко мишљење, и да га сме манифестовати у јавном животу колико и мајоритету.

Но угарски устав од год. 1848. не оснива се на начелима права већ лажне демократије. Отуда горње аномалије, и биће је све дотле, док се радикалне промене у самој уставу не предузму.

Ма колико се Мађари хвалили, да је њихов изборни закон год. 1848. на најширем изборном базису основан, он представља тек лажну демократију.

Да је принцип демократије, изражен у изборном закону од год. 1848., лажан, сведочи већ и та околност, што представништво две трећине немађарски становника на сабору изчезава испред представништва Угарске.

Истина има томе различни други, политички социјални и народни узроци, али ипак смењ слободно рећи, да је поглавити узрок у погрешности самог изборног реда.

При свим постојећим одношајима политички тип угарског сабора од год. 1861. и 1866. био би сасвим други, да је у изборном реду угарског сабора изражена права демократија.

Но не само угарски устав; целокупни систем репрезентативне државе на европском континенту потребује у овом погледу битни промена и радикалне реформе.

У досада уобичајеним изборним законима находимо мало јемства, да сабор буде оно, што дух и начело репрезентативне државе изискује, а то је прави и непосредни израз јавног мишљења у земљи. У мало европски парламента је ово случај.

Овде не мислим на такве изборне законе, који немају никаква природна темеља, не стоје на основу подуне грађанске и политичке равноправности, него су отимиче тако удешени, да већину посланика на сабору једној народности, једној или другој класи народа, или напоследку овом или оном правцу политичком у држави осигуравају.

По себи се разуме, да овако склопљени изборни закони не одговарају никако начелу репрезентативном, а још мање начелу праве демократије.

Шта више ја држим, да овом начелу није доста одговорено ни таквим изборним законима, који проглашују и подјамчују подуну грађанску и политичку равноправност свију држављана, јер држим, да подуну грађанском и политичком равноправности држављана, још нису испуњени сви услови праве демократије.

Јуче му је изишла из куће војничка езекуција због пореза, коју је намирио само тиме, што је од каквог Чивутина поваца дигао, и на који плаћа грдан интерес. Немари зато милостива госпа и госпојица, оне морају имати. А јадном оцу и мужу неостаје ништа друго, него да се опет задужи, те да кућу намири. Један два дана пре беседе имају они трговци, који тргују са пантљикама, рукавицама и другим помодним еспаном највише посла. На дан беседе увече граде се фризури и т. д. — Има их, које су већ осам дана пре беседе заковрчиле косу своју, само да лепо изгледа за беседу.

Така су спремања за беседу код наших женскиња. А како мушки? Питајте кројаче, ципеларе, питајте и трговце са помодским еспаном! —

Време је ту, да се иде на беседу. Хајдемо у дворану, која је лепо осветљења, „навикован“ да се можеш огледати, и накићена разним парадама. Ваљало би да се већ почне, али се мора још чекати, јер ни пола публике још нема. А зашто? Е, неки још несу готови, неке још несу свршиле тоалету; та ту има страшних ситуарија; док се све ваљано и онако, као што изискује „бонтон“ удеси, богме ваља доста времена. Нека опет, особито женске, раде су да их свако види, кад у дворану улазе и кад седају. А то ће најбоље моћи, ако доцне дођу, онда, кад се беседа већ започела. Није њима до тог стало, што ће оне кога узнемирити, који пажљиво прати, шта се пева или говори! Има их напоследак и које веле: „Што доцније дође, тиме ћемо мање чекати, док играња не започне.“

Манимо те, што радо доцније долазе, него седнимо у ред оних, који су се на време искупили.

Беседа се отпоче са песмом у лику. Песма је лепа, уметничка, у њој имаде страшно лепих прелазака, више се пута чује где бас затруби, груне, где се заталаса као бурно море, онда избури — а надвлада затим ситни глас, који води арију. Лепа је песма и мно-

Пису пак зато, што нису добро сачувана и о безбеђена права миноритета.

Без овога пак не може бити ни један сабор прави и непосредни представник јавног мишљења у земљи. Без овога нема јемства да мишљење већине сабора уједно заступа и мишљење већине народа. Без овога нема преке демократије.

Да се разјасним једним примером.

У једној држави проглашена је подуну грађанска и политичка равноправност, изборни је базис најобширнији, изборни су срезови праведно и једнако подељени. Слобода је избора осигурана, влада се уздржава од сваког утицаја. Уздржава је 100 изборни срезова. При избору 40 срезова изабраше једногласно посланике од једне политичке боје или једне народности, а у други 60 срезова са незнатном већином гласова протурнише посланике од друге политичке боје или народности.

Није ли овде очевидно, да у парламенту ова друга политичка боја или народност превалира, а у самом народу има прва далеко јачу већину уза се?

Шта је томе узрок?

Једино криво схваћање миноритета и права његови. Обично се држи, да је уставно правило, да мањим има приступити већина. Истина је, да мањина нема никада толико права, колико већина али отуда још наслеђује, да нема никакви права. У горњем случају права мањине у 60 срезова нису узета ни у какав обзир, а тим се дошло до те аномалије, да је на сабору дошла до већине она партија, која у народу никако већине нема.

Без довољнога ујамченог права миноритета нема данас праведног заступништва, нема праве демократије, јер ту обично један део народа над другим управља, једна народност над другима господари. У колико у којој држави има више сталежа народни, као у Инглеској, у колико у којој држави има више социјални и политички партаја као у Француској у колико у којој држави има више народа као у Угарској, у толико више досадаћи начин извора не одговара начелима праве демократије, јер непружа довољно гаранције, да и миноритети државни могу уживати у пуном смислу права уставне слободе. Поготово свуда находимо природно мајоризовање једне класе народа, једне народности или једне политичке тенденције над другим класама народним, народностима и политичким тенденцијама.

Показао сам дакле, да је бечејском изборном срезу и у год. 1861 и 1866 усиљена политичка неправда.

По изборном реду од год. 1848. та се неправда апсолутно не да избећи. Та се аномалија и неправда находи мање више у свим изборним срезовима у Угарској.

Показао сам узроке тој аномалији. У идућеа чланку говорићу о томе, како би се тој аномалији доскочити могао, а наиме о томе, какав има бити изборни ред у духе праве демократије?

Питање је важео у обште за Угарску на посе, јер од њега зависи политички и народни опстанак и развитак читави народа.

гима се допада, јер је уметничка. Громко „живели“, тала је певачима на тој лепој уметничкој — ал' туђој песми.

Наше народне песме напротив страшно су монотоне и песу за наш свет, и за српску беседу. Та где би се могла певати песма, у којој је 12 и више редака, а арија од 6 такта! То мори нашу публику, а њу богме нетреба морити; то мори доста нестрпљивост, да се отпочне игра.

Сад ступа декламатор. У црном оделу, белом прелуку — и белим рукавицама оће да казује, шта песник вели. Бурна фантазија Јакшићевих и других песама, донада се нашим декламаторима јако, и тиме се највише пјескава стече. Ал' ту треба и мимике, треба кретања рукама, треба различна погледа — треба вештачке продставе. Народ им пјеска, јер су песника сватили, ма да народу он читаве песме ни једна мисао неостаде. „Каица“, „Зидање Скадра“, „Страхињин бан“ то је просто, ту се неможе довољно развити и показати декламаторска вештина, па зато се неговоре те и такве песме на српским беседама, ма да би их народ врло добро сватио, јер су поникле из његовог срца, из његових осећања. И декламатора испрати народ са „живео“ са позорнице.

Сад долази ред на свирку. Ова је обично у рукама наших лепих суделачица. Дуго се пре беседе премшљају наше лепотице, шта ће на беседи свирати. Оне траже тешку парчад — где ће и оне моћи, као и декламатор показати своју вештину, и како им њежни бели прстићи по клавиру лете, како оне знају са њима ла измаше и најстрашније и најгромовитије звуке, од прилике опаке, којима се представљају странне борбе у души човечијој, — па онда како лепо прелазе из тог бурног дар-мара у вежно *andante* или у свето *adagio*. То је вештина коју ваља изнети пред нашу публику. А богме тако што се неможе показати на нашим на-

Пешта 9. јан. Што смо ми у последњем нашем броју о стању уставне размирице саопштили, налазимо у главном и у доцнијим бројевима „Пес. Лојда“ и „Пресе“ наведено.

„Преса“ вели, да је елаборат 15-рици за основ поравнању примљен, да ће по томе заједничка дела бити: спољашња, у нечем војничка, трговинска и финансије на то нужне. Непосредни данак да ће се оставити уг. сабору, но да га по средним начелима, као и у Аустрији порезује. Монопол дувана да ће се укинути; царина пак да ће заједничка бити. Царска наредба о рекрутовању да ће се за Угарску укинути, а закон одбране уг. сабору на Брегрес поднети — међутим пак да ће уг. сабор по наименовању министарства за ову годину одборити количину војника, која овој наредби одговара; дознаје још, да је међу аустр. владом и мађ. државницима углављено, да Угарска државни дуг у саразмерности од 60 сирам 128 (т. ј. око трећине) сноси, и то амортизацијом, и плаћањем камата. Бечки „Абед-Пост“ полузванично вели; да преговори још нису довршени, и да саопштења „Пресе“ немају право основа. Међутим се ствар сама тиме не пориче, но каже се само, да преговори довршени нису. Гр Авраши отишао је 7(19) јан. у Беч, посећи и адресу последњу о војсци. Мађари се скорашњем министарству надају, и назначују као министре: Мајлата, Шењеја, Андрашија, М. Лоњаја, пеки и Б. Хорвата, пеки и Тису, но ово нема никаквог основа. Гласа се, да је данас Деак добио од Андрашија телеграм да је Њ. В. пристало на пунктације углављене међу аустр. владом, и мађ. државницима. У размирици уже Аустрије опет се нов заплет породило. Бајст се изразио, да ће се ванредни рајхсрат прогласити за извапредну сесију редовног рајхсрата, да би Немци у вега ући могли, и да ће изићи важне изјаве од самог Њ. В. које ће Немцима улазак у рајхсрат могућим учинити. Ако међу тима буде, да зем. сабори по групама (куријама) бирају, то ће онда за цело Славени изостати; ако пак не, па Славени већину буду имали, онда ће Немци изступити, као бајати што рајхсрат није биран по фебр. патенту, па је нередован, у ствари, пак што би у мањини били.

Пододбор 11-рице за народности почео је 7. дек. свој посао. Узеће се предлози саб. комисије од 1861. год. и романски од исте године и српски од 1866. г. у размотрење. Српски и романски пододбор израдио је у главном комбинован предлог, који ће по свој прилици одбору 40-рице, ако не самом сабору, предат бити, а међутим да видимо посао 11-рице.

ДОПИСИ.

х. — У Новоме Саду, 5. јануара. Ја обично недописујем у новине, али за љубав истине хоћу да одговорим на допис из Нов. Сада, што је у „Србобрану“ од 1. јануара изишао, и то као бајаги од Ђака једног.

Ако је г. дописник мислио, да ће когод моћи веровати, да у овдашњој свесној гимназијској омладини има и таквих душа, које незнају за врлину и поштење, то се врло јако преварио. Он мисли, ако је може бити неколицину придобио на своју страну, да му је сад сва влада у рукама, те да се као банов слободњак под-

родним песмама; та оне су сувише просте за то. Ту су нужни „Хебриден“, „Танхајзер“, „Мон-етоал“ „Увертире“ из разних дела разних туђинаца, — ту су нужне сонате Бетовнове, Хајднове и Ф. — Госпојица је одсвирала тако вештачко парче. „Живела“ се ори по дворани, а венци јој лете. Та она је показала нашем свету, да има у туђинаца ствари од грдне вештачке вредности, та она је показала нашем свету, како су наше народне песме, ма у каквим променама (варијацијама) састављене биле, да су оне просте и незнатне, и да несу вредне, да их Српкиња на српској беседи свира! —

Ал' има их, које би врло радо свирале наше народне песме, ал' шта ће, кад су толико пута већ свирале, и кад су већ остариле; па зато ће одсвирати нешто тешко од Талберга. —

Продужиће се.

(Књижевни сбор „Јавора“ у Ослеку). Познато је већином, да на осмечкој гимназији постоји књижевно друштво „Јавор.“ То друштво подупирају својим часописима бесплатно следећа уредништва: уредништво „Позора“, „Нар. Новина“, „Заставе“, „Књижевника“, „Напредка“, „Матице“, „Змаја“ и „Виле.“ Сбор Јавора изразује тим уредништвима најтоплију захвалност на досадашњој подпори, те јих уједно умољава, да бира и у будуће подупирали.

Ватрослав Михаић,
тајник „Јавора.“

— Одпочели су излазити од 1. јануара о. г.: „Србија“, политичко-економни лист, у Београду, под уредништвом г. Ђ. Каљевића; и „Путник“, у Карловцу, под уредништвом госп. Љ. Кларнића.

бачком филоном са омладинским осећајима титра, он ђацима подише онаке мисли према професорима, како их он према својим колегама осећа. А за чудо нам је, да је код толике своје проучурности, свуда се преварио, те посто тумачем не бачки већ своји сопствени мисли и позора.

Г. дописнике, оно што сте рекли, да ми (т.ј. ђаци) писмо противни, да нам се по један повереник у седнице пошље, то стоји; ал нестоји оно, да нама није слободно да без повереника држимо своје; седнице а о томе можете се најлакше уверити, само ако запитате ми ког ђака. Дакле наше су речи сасвим неистините.

Да споменем овде једну малу маленкост. До сад бар нечу, да икоји ђак професора повереника „надзорничком“ назива, као што се г. дописник изводно изразити, већ само повереником, као што и у основним правилима нашим стоји па и то на неки начин нешто мало сумњичиво би допис, да помислимо, да није ђак писао; но код нас ђака то нико несумњичи, јер мислимо, да за извесно знамо, ко је. У осталом исти госп. изводно је повереника још и „шпицлом“ назвати.

Истина је, ми смо испрва хтели, да нам који од професора буде председником, али на позив професорски пристадоше сви свеснији, да међу собом председника бирамо. Истинабог, било је неколико њи, који су томе противни били, по за те се већ зна, да их је исти господин на своју руку добио, те како им он свира, тако они играју. А за те сам већ рекао, какви су, и чисто је мени стид, што их и такви међу нама има! А ево у чему је ствар. Г. дописник с тога је нарочито бранио оно прво, а то да који професор председником буде, што се надао, да ће преко „својих“ већ моћи избургити, да он изабран буде, да да после свету покаже, како ти је он популаран ит.д. И озбиља одма при почетку наци саветовања о штатуила, беше јаке препирке о томе, тако да се с тога читав месец дана и више с тиме натезало, а то све подбацим истог г. дописника. Но кад у томе не успеше, натура се исти господин на њему противну страну, те је кофее, што је исказа разлоге за оно, што су му „приврженици“ предлагали, говорећи, да ту нису никакко разлози и докази нужни.

С те баш неуспешности своји намера и подигао је сада вику.

И што се није проширога четвртка држала ванредна седница, није оно узрок, што он вели, већ са свим нешто друго. Нека изводи своје колеге само за то запитати, па ће му одиста рећи.

Још с нечим извао се г. дописник, што је пред некојим ђацима говорио оне исте речи, што су скоро тај дан штампане изашле.

Напоследку би замолили г. дописника (сада би га већ могли професором звати), да се не начу оне ствари, што га се не тичу, а нарочито у ђачке ствари не. У осталом нех се зна, да је то онај господин, што се вада некадашњим својим уредителством фали!

А врло нам је жао, што о нашој малој дружиници „Вили“, која се одиста дизати почела као оно посебним Краљевића Марка, са таким гласима први пут српскоме свету извештаја дајемо, но шат одсад боље буде и таки незгодни иридика нестане. Мој брат, што је на то позван, да вам рад дружине наше по одлуци „Зориној“ јавља, зацело ће с повољнијим гласом доћи. Скоро да Бог да! Један седмошколац.

Стапар, 21. дек. Немогу пропустити, да нашим поштованим читатељима нејавим нешто што би доста греота било прећутати.

Овде код нас у месту нашем, пред празник рождества Христова, овдашња трговкиња честита госпођа Ђевица, удов. Ш. Јовановића, из сопственог побуђења свог имада је љубав 5—6 мерова ране, дарежљивом руком својом међу 40 породица, за које знадијаше да се у овдејшњем сиромашном и бедном стању налазе, поделити. С тога јој се на том милосрђу, — у име дотични сиромашни породица, јавна благодарност објављује.

Неможе ми се на ино, а да овде нерекнем још поштованим читатељима нашим, како овдашње врсно обшество наше, са честитим становницима овога места, пре неколико месеци својим суседима Апатинцима (Немцима) који ватром погореше — своју руку помоћи пружи, и за бедне њине погорелце у свом месту милостиноу купљаше, које заиста сваку похвалу заслужује. Али нека ми нико не замери, што овде приметити морам, да би ваљало, да се наше изабрано местно представништво обшества, и око своје у свом месту браће, која од овогодњишег најкеог мрза љуто пострадаше, — још много својскије и срчаније заузме, па да сад делом покаже, да му благо овога народа највећма на срцу лежи; и да уље за њега више ради и жртвовати него говорити.

Желити би дакле било, да горехваљено представништво обшества нашег, све могуће чини — да барем оној најсиромашнијој браћи својој, која наше помоћи одвећ потребује, рука помоћи буде. Јер ово данас местне околности и обшта жеља изискује.

Власник уредник и издавањел Др. Свет. Милошећ.

— Из Вуковара имамо један допис у коме се жали, да извесни духовни пастири иду недељом и празницима у лов, наместо да службу божију служе! Обещана се, да ће се ти ловци поименце означити, ако и даље буду напуштали своје дужности.

— Из Пачева нам телеграфишу, да је, по закључењу скупштинне певачког друштва, позоришна ризница тог друштва покловена народном позоришту. Представе, које друштво народног позоришта у Панчеву даје, публика у великом броју походи.

Из Арада нам пишу, да се српска младеж, која се ту учи, саставила у дружину, под именом: „Цвет.“ Ближе о тој дружини у идућем броју „Заставе.“

Стране земље.

ФРАНЦУСКА. Париски „Монитер“ доноси писмо од пара Наполеона на државног министра Руера, које у главном гласи: „од више година пита се, јесу ли наше установе достигле своју границу усавршања, и да ли се нове поправке увести имају. Отуд немила неизвесност, која престати мора. Данас сматрам, да је могућно, да се установе царевине развију коликогод се развили дају, да се јавне слободштине рашире, а да власт коју ми је народ поверио неизложим опасности.“ Затим цар тврди, да „адреса дебата није довела жељеној мети; она је често безкорисно а страшно узбуђивала јавно мишљење.“ По царевјој памети, „може се та добата замислити правом интерпелацијом“ (правом да чланови народног представништва постављају питања министрима). Даља би промена била у овоме, да се министри шљу у сенат и у скупштину. Осим тога жалбе противу преступака у штампи упућиваће се на исправљајуће полицајске власти, а право скупљања и састанка одређиће се у границама јавне сигурности. Царево писмо закључује се овако: „Ја сам дане рекао, да се моја влада има кретати на темељу тврдом, који може да сноси власт и слободу. Променама које означавам, објаснићам моје речи. Ја нећу тресам темељ, који је утврђен миром и благостањем за 15 година; ја га боље утврђујем, почем ближе уређујем моје одношаје према великим јавним властима државе, па најпосле довршујем и крунисање државне сграде која је подигнута вољом народа.“

Услед тога писма сви француски министри дали су оставку на звање. Али цар их је ипак задржао у звању.

Новије.

— „Левант Хералд“ пише, да цариградска влада држи спремно и подписано писмо, којим ће позвати натраг свог посланика из Атипе. Чекало би се само да Грци наново повреду област турску, па да се то писмо пошље. У исто време обнародовао би се и проглас рата противу Грчке.

— „Вандерер“ доноси последње вести из Кандије (од 24. децembra); по истима било је 19 пр. и боја између турске војске и једне чете Сфакиота у епископији од Ретимна. Турци су потучени; погнаоу их је на месту 160. Мустафа паша слао је пароброд у Сфакију, да би се довели посланици од Сфакиота ради преговора; Сфакиоти одбили су Мустафин предлог о преговорима. У приморју од Селиноса од Супе до Трипите сабрало се хиљадама фамилија хришћанских које умиру од глади и зиме, чекајући европске лађе, које би их у Грчку спасле. Као што из Кандије уверавају, није истина да тамо има 6000 странаца, као што неки париски листови трубе; једва да има на том острву више од 160 добровољаца страних; остали су сви Грци. Кандију држе у обсади 20 ратних турских лађа, и опет грчки пароброди „Панхеленион“ и „Хидра“ кроз сред те обсаде одвозе војнике и што треба хришћанима на острву.

— Бечка „Нова слободна Преса“ доноси нов чланак о источној политици Аустрије. Та политика има да би се темељити на споразумљењу Немаца и Мађара противу Славена. „Нема Аустрија из хришћанске љубави к ближњему, вели исти лист, подпомагати споља оно, противу чега се унутра борити мора, а то су славенске тежње. Преображена и укрепљена Аустрија не може имати другог позива, него да дуж Дунава продире до Црног мора, те да за свагда пресече Русији пут у Цариград. Аустрија има бити дуж Дунава сигуран бедем; успе ли Русија да преко Балкана пружи руку јужним Славенима онда је Аустрија пропала.“ Куд јасније поуке за београдске дипломате који по Бечу муте?!

Баја на трећи дан Божића. Чрез магистратског бележника г. Симе Остојића (Тривунца) скупљенису на подизање Леначке цркве и школе следејући прилози:

Сима Остојић 1 ф. Ђорђе Хаджић 1 ф. др. Паво Јовановић 1 ф. Ђорђе Атанацковић 1 ф. Гавра Теодоровић 1 ф. Шандор Поповић 1 ф. Петар Хаджић 2 ф. Филип Хирш 1 ф. Ђорђе Крстанић 50 н. Ђорђе Петровић 40 н. Ђорђе Вујић 50 н. Петар Бакић 50 н. Коста Марковић 50 н. Антоније Ранисављевић 40 н. Стеван Арсенијевић 30 н. Никола Рајисављевић 30 н. Урош Миланковић 50 н. Живко Пантелић 50 н. Коста Аврамовић 30 н. Сима Станковић 10 н. Тоша Анастасијевић 50 н. Мита Анастасијевић 50 н. Лаза Видаковић 20 н. Емил Видаковић 20 н. Јосиф Долинка 20 н. Коста Јовановић 50 н. Свега 16 ф. 90 н.

ПРИПОСЛАНО.

КАКО СЕ ДЕЛИ СЕРВИЦКОВА СТИПЕНДИЈА.

Родолубиви предци наши, знајући да је изражање најсветије на свету, и да се само изражање човек у правом смислу човеком назвати може, неизгубише ни то испред очију да је пут к изражању врло тежак, и који се без знатне новчане подпоре никако постићи неможе; основаше стипендије, и тиме сиромашнијем и за изражањем напштењем се нараштају, тај тежак пут лаким учинише. — Међу многим успелене достојним родолубима, чија ће имена вечито у срцу српски синова забележена остати, одликује се и Ђорђе Сервицки Т. Кавијски, који је такођер знавал стипендикски фонд учеој се српској омладини основао. — Неможе ми се на ино, а да читајућем свету не објавим, како се данас неправедно и нечовечно с раздавањем Сервицкове стипендије поступа. — Ове су године била три ме-

ста у заклади Сервицкој отворена; ја поднесем моја сведочанства и на основу каленарија добијем треће место (100 фор. годишње). Ја зажелим богословске науке слушати и због тога дођем у Карловце у богословију, и по гласу правила, која сам од г. администратора примио, пошљем признаницу сврху годишње стипендије, у нади да ћу што скорије припадајућу ми част примити, кад наједаред будем ја извештен да је мени стипендија одузета. — Запита ће когод зашто ми одузеше стипендију, ево зашто: г. Ђура Магарашевић, (мислим да је актуар код исте стипендије) није се стидио неистинито извештити администрацију да сам ја од св. патријара добио благодјејаније, и тако по постојећим правилима, да један два благодјејанија уживати неможе, буде мени стипендија одузета. Питам ја г. Магарашевића како је могао, ако цркле у себи чести има, тако што навести, да ја овде благодјејаније уживам, кад ја ево јавно кажем да нити сам га од светог патријарха искао, нити га уживам; како је дакле могао то славној администрацији навести?

Г. Администратор увек се с праведношћу у раздавању стипендија одликовао, па и у овом случају је сасвим невин, него сва кривица пада на поменутог г. Магарашевића. Г. Магарашевић се показивао да ми је непријатељ, па одкуда наједаред тако велико непријатељство? Али није ми се чудити, добро се сећам да ми је г. Магарашевић говорио: овај ми оволико, онај онолико обећава, — ал ја ћу настојати да ми добијете стипендију, — ја сам је и добио био, ал почем нисам бар с пољвином добивене стипендије г. Магарашевићу благодарно, то сам је морао и изгубити. — Ово зато молим поштовани господине да у вашем пењеном листу ставите, да види наш читајући свет како се данас раздаје Сервицкова стипендија.

У Карловцима. Паја Димић, правник и богослов.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Неможе ми се на ино, да врлој нашој певачкој дружини, која се драговољно примила, да о парастосу, кога сам мом незаборављеном брату Кости на свет, Николу давао, пева, јавно незахваљам, а најме велику захвалност одајем нашим госпођама и госпођицама, певачицама, које су својом ревношћу показале, да им је на срцу лежало, да преније о парастосу што боље испадне.

Хвала ти, певачка дружино на твојој доброту, — Хвала вам врле српкиње на труду вашем. Живите!

У Баји 9. Децembra 1866.

Јован пл. Бајић.

Међу огласима подкрала се потрашка у стечају на упразњено учитељско место: у Глоданима, ваља да стоји у Глоданима.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

ЦЕНОВНИ КНЕСТАНСКЕ БЕРЗЕ.

	Ѓ	Пожувац
Шеница банатска	86—87	ф.6.85—7.05
„ „	88—89	ф.7.25—7.40
„ потиска	86—87	ф.6.90—7.10
„ „	88—89	ф.7.30—7.45
„ Ст. Београд.	85—86	ф.6.95—7.—
„ „	87—88	ф.7.20—7.40
„ пештанска	85—86	ф.6.95—7.—
„ „	87—88	ф.7.20—7.40
Наполица	80—81	ф.5.00—5.25
Раж	78—80	ф.4.80—4.90
Јечам пиварски	69—70	ф.3.70—3.80
„ за храну	65—68	ф.3.35—3.50
Зоб	45—46	ф.1.95—2.—
Кукуруз банат. стр.	—	ф.4.10—4.15
„ „ нов	—	ф.3.75—3.90
Проја	—	ф.3.30—3.50
Реница кол.	—	ф.6.12½
„ банат	—	ф.5.65—
Пасуљ	—	ф.6.00—6.50

КУРС ПАПИРА И ЗВЕЧЕЊЕГ НОВЦА.

Акције.	платено	вреду данас.
Комерцијална (трговачка) банка	500	815 825
Пештанске штедионице	63	1150
Будимске	—	470 475
Старобудимске	40	72 78

Крунаши	—	—
Дукати	—	6.29½
Наполеони	—	10.59 10.60
Билг. суверени	—	13.25 13.35
Аустријско сребро	—	131.75 —
„ купони	—	131.25 131.35
Талири	—	1.95½ 1.96½

Данашњи курс бечке берзе.

Акције народне банке	—	724 —
5% металик	—	58.25
Зајам народни	—	69.80
Лондон	—	132.90
Дукати	—	6.29½

Стање воде 7.5" над 0, опад.

О Г Л А С И.

НАТЕЧАЈ.

Од стране подписаног обштинаства расписује се натечај ради попуњења упразњеног знаија марвеног лекара (живинара) ког је седнице у Вуковару. Са тим званцијем скопчана је плата од годишњи 300 ф. и пулни паушал од 60 ф.

Сви они који ту службу поучити желе имају своје молбенице подкрепљене са крштеним писмом, са дипломом о свршеној науци, сведочама о досадашњем моралном и политичком понашању и знању српског језика до 25. Јануара 1867 жупаији, поднети.

У Вуковару 21. Децembra 1866.

3—3

Општинаство Жунаије.

СТЕЦИШТЕ.

У сл. кр. вароши у Вршцу у Банату тражи се за српско црквено певачко друштво хороуправитељ.

На ово званције даје се годишња плата од 700 фор. вр. Сваки онај, који ово званције жели, ваља да до 20. Јануара 1867. поднесе подписаном председнику молбеницу: 1. са крштеним писмом; 2. са сведочањством моралног владња од наслелне власти; 3. са сведочањством, да је Славен; 4. са сведочањством свршене науке на конзерваторији; а најпосле ради добре препоруке; 5. са сведочањством, да је вичан бар трима гласбоним интрументима.

У Вршцу 20. децембра 1866.

3—3

Сима Цијук, одветник председник.

Штампарија Хорманскова и Трегеј ова.